

Asia: VN/26038/2023

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Energiaviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta. Asianumero VN/26038/2023

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta. Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua lakiehdotuksesta. Energiavirasto on arvioinut lakiehdotusta pääsääntöisesti Energiaviraston näkökulmasta. Lausuntonaan Energiavirasto esittää seuraavaa.

#### **LAUSUNTO**

Yleisesti lakiehdotuksesta.

Energiavirasto pitää tärkeänä, että lakia muutetaan työ- ja elinkeinoministeriön ehdottamalla tavalla. Kuten lakiehdotuksessa on yleisesti todettu, on Energiavirastoon saapunut kevään ja kesän 2023 aikana useita satoja hakemuksia virheen korjaamiseksi sähköhyvityksen maksamisessa. Vielä syksyllä 2023 hakemuksia on saapunut lähes päivittäin.

Hakemusten käsittely on osoittautunut työläämmäksi kuin Energiavirasto lain voimaantulon yhteydessä alun perin oli arvioinut. Kuten lakiehdotuksessa todetaan, ovat Energiavirastoon saapuneet hakemukset usein joko puutteellisia tai epäselviä, ja niitä on täytynyt käsittelyn yhteydessä täydennyttää. Ottaen huomioon, että hakijoina Energiavirastolle saapuneissa tapauksissa

ovat kuluttaja-asiakkaat, on useissa hakemuksissa muiden puutteiden lisäksi myös usein sellaista tietoa, jonka läpikäymiseen on Energiavirastolla kulunut huomattavia resursseja. Hakijat ovat kertoneet omasta yksityiselämästään tai talous- ja terveydentilatiedoistaan hakemuksissaan, ja tämä on aiheuttanut Energiavirastolle merkittäviä hidasteita asian käsittelyssä. Koska Energiaviraston tehtävänä on lain 6 §:n mukaan ratkaista sähköyhtiön ja loppukäyttäjän välinen erimielisyys sähköhyvityksen maksamisessa, on Energiaviraston toimitettava kaikki asian käsittelyn yhteydessä saapuneet tiedot hallintolain (434/2003) mukaan molemmille asianosaisille, ja siten myös siinä yhteydessä varmistuttava siitä, ettei toisen asianosaisen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaiset salassa pidettävät tiedot paljastu toiselle.

Suurin osa Energiavirastolle saapuneista hakemuksista on ns. y-tunnusasiakkaita, eli sähkön loppukäyttäjiä, jotka ovat tehneet sopimuksen yrityksensä nimiin henkilötunnuksen sijasta. Koska sähköhyvityslain 3 §:ään otettiin lain käsittelyn aikana lisäys, että sähköhyvitykseen on oikeutettu myös kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettu kuluttaja myös siinä tapauksessa, että hänen sähkönmyyntisopimustaan ei ole yksilöity henkilötunnuksella, saapui Energiavirastoon keväällä 2023 suuri määrä kysymyksiä liittyen y-tunnusasiakkaiden oikeuteen saada hyvityksiä. Energiavirasto antoi tämän johdosta asiasta tiedotteen 21.4.2023. Tiedotteessa todettiin, että tietyt y-tunnusasiakkaat, kuten toiminimiyritykset, voivat olla oikeutettuja sähköhyvitykseen, mikäli heidät voidaan katsoa kuluttajansuojalaissa tarkoitetuksi kuluttajaksi. Energiavirasto avasi hakemusten jättämiseksi suunnitellun hakemusjärjestelmän 2.5.2023, jonka jälkeen hakemuksia on saapunut edellä esitetyn mukaisesti yli 800 kappaletta. Myös niiden hakemusten osalta, joissa loppukäyttäjää ei voida katsoa edellä esitetyllä tavalla kuluttajaksi, on Energiaviraston ratkaistava asia kirjallisella ja valituskelpoisella hallintopäätöksellä.

#### Säännöskohtaiset kommentit

Energiavirasto kannattaa lain 6 §:n muuttamista työ- ja elinkeinoministeriön esittämällä tavalla. Lakimuutos on tarpeellinen varmistaakseen sen, että Energiavirasto ehtii käsitellä kaikki hakemukset nyt säädettävässä määräajassa ja, että sähköyhtiöt ehtivät myös tekemään hakemuksensa Valtiokonttorille lain 8 §:n mukaisessa määräajassa. Koska laissa ei nykyisessä muodossaan ole määräaika Energiavirastolle tehtävän hakemuksen jättämiseksi, on hakemuksia mahdollista saapua ennalta-arvaamattoman ajankin päästä. Tästä johtuen Energiavirasto katsoo, että määräajan asettaminen 15.1.2024 mahdollistaa sen, että Energiavirasto saa käsiteltyä tähän mennessä saapuneet hakemukset kevääseen 2024 mennessä, ilman että hakemuksia saapuu vielä lähellä sähköhyvityslain 8 §:ään ehdotetun määräajan päättymistä. Samalla Energiavirasto katsoo, että loppukäyttäjillä on jo tähän mennessä ollut riittävä aika jättää hakemus Energiavirastolle ennen lain muutoksen voimaantuloa. Ottaen huomioon myös sen, että vaatimus virheen korjaamisesta on tullut tehdä ensisijaisesti sähköyhtiölle laissa tarkemmin säädetyssä määräajassa, ei nyt ehdotetun lakimuutoksen voida Energiaviraston näkemyksen mukaan katsoa aiheuttavan riskiä myöskään siitä, että loppukäyttäjä menettäisi oikeuden sähköhyvityksen hakemuksen jättämiseen nyt asetettavan määräajan johdosta.

Ehdotettu muutos sähköhyvityslain 6 §:n 4 momenttiin sähkön kulutusjakauman toimittamisesta voidaan myös katsoa osaltaan nopeuttavan Energiaviraston hakemuskäsittelyä. Energiavirasto

toteaa, että se on jo aiemmin pyytänyt y-tunnusasiakkailta selvitystä siitä, kuinka kyseisen käyttöpaikan sähkönkulutus jakautuu hakijan yksityiseen kotitalouskulutukseen ja mahdollisen elinkeinotoiminnan kulutukseen. Tieto on pyydetty jo hakemuksen jättämisen yhteydessä, mutta useassa tapauksessa Energiavirasto on joutunut täydennyttämään hakemusta kyseisen tiedon osalta. Tiedon saaminen kulutusjakaumasta on myös katsottu välttämättömäksi, jotta Energiavirasto voi arvioida täyttääkö hakija kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:n kuluttajamääritelmän aseman.

Energiavirasto pitää erityisen tärkeänä lakiehdotuksen 8 §:n muuttamista nyt ehdotettuun muotoon. Johtuen hakemusten suuresta määrästä ja niiden käsittelyyn kuluva merkittävästä ajasta johtuen, Energiavirasto on katsonut käytännössä mahdottomaksi sen, että hakemukset olisi käsitelty alkuperäisesti säädettyyn määräaikaan 31.10.2023 mennessä. Koska sähköyhtiöiden on tullut jättää hakemukset korvausten takaisinsaamiseksi Valtiokonttorilta 31.10.2023 mennessä, olisi Energiaviraston ratkaistava kaikki saapuneet hakemukset siten, että sähköyhtiöt ehtisivät myös maksaa kaikki sähköhyvitykset loppukäyttäjille viimeistään tähän päivämäärään mennessä tai muussa tapauksessa sähköyhtiöt eivät saisi maksamiinsa sähköhyvityksiin korvauksia valtiolta.

Jatkamalla sähköyhtiöille säädettyä määräaika korvaushakemusten tekemiselle Valtiokonttorille 31.5.2024 saakka mahdollistetaan Energiavirastolle tarvittava aika käsitellä kaikki saapuneet hakemukset määräaikaan mennessä hyvää hallintotapaa noudattaen ja samalla varmistaen sen, että sähköyhtiöt voivat hakea edelleen maksamiinsa sähköhyvityksiin korvaukset valtiolta.

Energiavirasto huomauttaa kuitenkin, että vuoden 2023 keväällä maksettujen sähköhyvitysten joukossa voi olla sellaisia tapauksia, joissa sähköhyvityksiä maksetaan edelleen asiakkaalle tulevilla sähköenergiälaskuilla, johtuen kevään ja kesän alhaisista sähkönhinnoista ja vastaavasti viime talven korkeiden sähkön hintojen takia loppukäyttäjille syntyneistä korkeista sähköhyvityksistä. Tällöin voi aiheutua tilanne, jossa ilman Energiaviraston päätöstäkin sähköyhtiö voi joutua maksamaan loppukäyttäjälle sähköhyvitystä nyt säädetyn määräajan 31.10.2023 jälkeen. Nyt ehdotettu lakimuutos ei kuitenkaan mahdollistaisi sähköyhtiötä hakemaan korvauksia kyseisten sähköhyvitysten maksamisesta Valtiokonttorilta 31.10.2023 jälkeen.

Laki Energiavirastosta (870/2013)

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n mukaan Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

20) takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetussa laissa (275/2023) sekä sähköenergiälaskujen maksuajan pidentämisestä ja sähköyhtiöiden maksuvalmiuden väliaikaisesta tukemisesta annetussa laissa (276/2023).

Laissa 279/2020 on edelleen tarkemmin säädetty, että laki 279/2023 ja sillä Energiavirastosta annetun lain 1 §:ään lisätty 20 kohta on väliaikaisesti voimassa 6.3.2023–31.12.2023.

Energiavirasto katsoo, että koska sähköhyvityslakia ehdotetaan muutettavan siten, että laki on voimassa 30.6.2024 saakka ja koska lakiehdotuksen 6 ja 8 §:t tulevat käytännössä jatkamaan Energiavirastolle asetettujen tehtävien hoitamista vähintään 30.6.2024 saakka, jolloin kaikki sähköhyvitykset on tullut maksaa sähköyhtiöille, tulisi lakia Energiavirastosta muuttaa myös edellä esitetyltä osin siten, että 20 kohta, siltä osin kuin kyse on takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetussa laissa säädettyissä tehtävistä, on väliaikaisesti voimassa 6.3.2023 – 30.6.2024.

Nurmi Simo  
Energiavirasto

Kostiainen Jani  
Energiavirasto